

การวิจัยและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี: กรณีศึกษา โรงเรียนวัดบางอ้อยช้าง(นันทศรีวิบูลย์บำรุง)

Research and Development of Educational Standards
for the Schools under Nonthaburi Subdistrict
Administrative Organization: The Case Study of
Wat Bang Aoi Chang School (Nansriwiboonbumrung)

รัชนิกร หงส์พนัส

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัยและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบางอ้อยช้าง(นันทศรีวิบูลย์บำรุง)เป็นโครงการย่อยของโครงการวิจัยหลัก เรื่องโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษา (๑) บริบทของโรงเรียน (๒) ลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และโปรแกรมการพัฒนาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ที่ได้ดำเนินการตามโครงการ ๑๗ โครงการ (๓) ผลการดำเนินโครงการ ๑๗ โครงการ ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีที่มีต่อการพัฒนาโรงเรียนในด้านผู้บริหารและระบบการบริหาร ครูและระบบการจัดการเรียนการสอน ระบบสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน (๔) ผลกระทบของการพัฒนาโรงเรียนตามโครงการ ๑๗ โครงการที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้และวิถีชีวิตของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาในโรงเรียนและผลกระทบที่มีต่อชุมชน วิธีการดำเนินการวิจัยจากการเก็บข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนวัดบางอ้อยช้าง (นันทศรีวิบูลย์บำรุง) โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามและสังเกตการณ์และบันทึกการเข้าร่วมโครงการต่างๆ ตามแผนพัฒนาสถานศึกษา ปีงบประมาณ ๒๕๕๒ ของโรงเรียนวัดบางอ้อยช้าง (นันทศรีวิบูลย์บำรุง) ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นเวลา ๒ ภาคการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

๑) โรงเรียนวัดบางอ้อยช้าง(นันทศรีวิบูลย์บำรุง) เป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี บริเวณโรงเรียนเป็นที่ตั้งของวัดบางอ้อยช้าง มีครูรวมทั้งสิ้น ๑๔ คน จำนวนนักเรียนทั้งหมด ๑๖๗ คน เป็นนักเรียนชายส่วนมาก และมีนักเรียนหญิงจำนวน ๗๔ คน สัดส่วนครู: นักเรียน คือ ๑ : ๔.๒) ลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และโปรแกรมการพัฒนาโรงเรียน โดยภาพรวมพบว่า การพัฒนาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย ๔ แผนงาน ๑๗ โครงการ ๓) ผลการดำเนินโครงการ ๑๗ โครงการ พบว่าด้านการจัดการเรียนการสอน ครูปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเอื้อซึ่งกันและกัน ครูมีองค์ความรู้และได้รับประโยชน์ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านบุคลากร ครูมีความกระตือรือร้นมากขึ้น โดยมีผู้อำนวยการและครูหัวหน้าวิชาการและประกันคุณภาพคอยให้กำลังใจอยู่เสมอ ด้านนักเรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบ มีมารยาท แต่งกายสะอาดเรียบร้อย ยิ้มแย้มแจ่มใส มีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์และตรงต่อเวลา ๔) ผลกระทบของการพัฒนาที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้และวิถีชีวิตในโรงเรียนและผลกระทบต่อชุมชนพบว่าชุมชนยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นในขณะที่มีการพัฒนาในหลายด้านกล่าวคือ ด้านกระบวนการเรียนรู้ของครู ครูสามารถปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูมีองค์ความรู้และได้รับประโยชน์ในเรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านสถานศึกษา โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากเทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ในการจัดตรวจสอบสุขภาพอนามัย โรงเรียนมีการดำเนินการออกเสียงตามสายเพื่อให้ความรู้แก่ชุมชน และครูจัดการเรียนการสอนแก่ชุมชนเพื่อให้มีความรู้ในการประกอบอาชีพ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยบุคคลภายนอกได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาหาความรู้ได้ ด้านชุมชน วัดและชุมชนให้ความร่วมมือกับโรงเรียน พระและชาวบ้านช่วยงานโรงเรียน ชุมชนพอใจกับภูมิทัศน์ที่ได้รับการพัฒนา

Abstract

This is the report of the research and the development of educational standards for the schools under Nonthaburi Subdistrict Administrative Organization: the case study of Wat Bang Aoi Chang School (Nansriwiboonbamrung). This research is a smaller scale research of the main research under the topic of the Research and the Development Project on Educational Standards for Schools under Nonthaburi Subdistrict Administrative Organization. This research aims to study: (1) the context of a school; (2) the characteristics of learning activities, leaning materials and the development programs for the school under Nonthaburi Subdistrict Administrative Organization totaling 17 programs; (3) the results of the 17 programs toward the development of school administrators and administrative systems, teachers and teaching and learning management, school environment, learning achievement, students' capability and desirable characteristics;

(4) the effect of the 17 schools development programs upon the learning process and the lifestyle of school academic stakeholders and the effect upon the community. The research method was to collect the basic information of Wat Bang Aoi Chang School (Nansriwiboonbamrung) from a questionnaire, observation and program participation records according to Wat Bang Aoi Chang School institute development plan of the year 2009 from February to September 2009 for 2 semesters. The research shows that: (1) Wat Bang Aoi Chang School (Nansriwiboonbamrung) is an elementary school under Nonthaburi Subdistrict Administrative Organization. Wat Bang Aoi Chang is located in the school territory. There are 14 faculty members. There are 167 students. Most of them are male students. There are 74 female students. The teacher-student ratio is 1:8. (2) The characteristics of learning activities, learning materials and the school development programs. From the overall picture, we can say that the development of the school under Nonthaburi Subdistrict Administrative Organization consists of 4 working plans and 17 projects. 3) The results of the 17 programs show that: in terms of learning management, teachers develop holistic teaching and learning management in every learning-essence group in order to make them correspond with one another. Teachers have knowledge and gain benefits from developing the school curriculum. In terms of human resources, teachers become more enthusiastic resulting from the mental support from the president of the school, the head of academic affairs and the head of quality insurance. In terms of students, they have higher academic achievements and more desirable characteristics, namely public consciousness, discipline, manners, appropriate dress, cheerful characters, virtue, morality, honesty and punctuality. (4) The effect of the development programs toward the learning process and the lifestyle in the school and the effect toward the community show that the community is still maintaining its uniqueness while developing many of its other aspects. In terms of teachers' learning process, teachers are able to develop holistic teaching and learning management in every learning-essence group. Teachers have knowledge and gain benefits from developing the school curriculum. In terms of school, the school has been supported by Nonthaburi municipality and Nonthaburi Subdistrict Administrative Organization in terms of health and hygiene check ups. The school educates local people through a local radio channel. Teachers teach local people how to make a living. There is a community learning center which allows people to come and learn from them. In terms of community, the temple and the community work with the school, monks and local people in order to help the school. The community is satisfied with the landscape that has been developed.

บทนำ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี มีนโยบายที่จะพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนจำนวน ๓๒ โรงเรียน ที่โอนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ให้มีมาตรฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และยกระดับการศึกษาของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ให้มีคุณภาพที่ดีอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เป็นการกระจายอำนาจทางการศึกษาจากส่วนกลางสู่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรอันเหมาะสมของท้องถิ่น ที่ทันสมัย ทันโลกอย่างผสมผสานกับภูมิปัญญาดั้งเดิมของท้องถิ่น และตรงกับความต้องการของชุมชนและผู้เรียน (people needs) เกิดการประหยัดการใช้ทรัพยากรจากการที่ต้องขอเพิ่มคนเพิ่มงบประมาณ (requirement) เมื่อมีงานหรือโครงการ มาเป็นการเพิ่มการจัดการ (management) เพราะทุกภาคีร่วมพัฒนาเข้ามามีส่วนร่วม (participation) รวมทั้งจะช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาจากการเข้ามาร่วมติดตามตรวจสอบผลการจัดการศึกษาในท้องถิ่นของตนโดยชุมชนเอง ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายพื้นฐานของรัฐ ดังปรากฏในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๘๐ (๔) และ มาตรา ๒๔๙ (๙)) โดยรัฐส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์การทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น เพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพ

การศึกษาให้เท่าเทียม และสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ (สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๑)

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๔ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น โดยเป็นแผนระยะยาวที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพิจารณาในอนาคตโดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอ แผนชุมชน และนโยบายผู้บริหารท้องถิ่น (กองแผนและงบประมาณ, ๒๕๕๑)

การกระจายอำนาจทางการศึกษาดังกล่าวเป็นผลให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา ปีงบประมาณ ๒๕๕๒ โดยวางแผนขอความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาที่ผลิตครูเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงได้ขอความร่วมมือจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยดำเนินการ “โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี” เพื่อพัฒนาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน ๓๒ โรงเรียน ในปีงบประมาณ ๒๕๕๒ ให้มีคุณภาพทั่วทั้งโรงเรียน โดยโครงการดังกล่าวประกอบด้วย ๔ แผนงาน ๑๗ โครงการ มีดังต่อไปนี้

๑) แผนงานพัฒนาครู และผู้บริหาร ประกอบด้วย ๖ โครงการ คือ (๑) โครงการปฐมนิเทศผู้บริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพ

การศึกษา (๒) โครงการศึกษาดูงานด้านการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจิตสาธารณะ (๓) โครงการปฐมนิเทศครูเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (๔) โครงการพัฒนาครูปฐมวัยและประถมศึกษา (๕) โครงการพัฒนาครูมัธยมศึกษา และ (๖) โครงการการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๒) แผนงานพัฒนาหลักสูตร และการเรียนการสอน ประกอบด้วย ๕ โครงการ คือ (๑) โครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (๒) โครงการยกระดับคุณภาพนักเรียนปฐมวัย (๓) โครงการยกระดับคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา (๔) โครงการยกระดับคุณภาพนักเรียนมัธยมศึกษา และ (๕) โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยนิสิตอาสาสมัคร

๓) แผนงานพัฒนาระบบบริหาร การนิเทศ และการประกันคุณภาพ ประกอบด้วย ๓ โครงการ คือ (๑) โครงการพัฒนาระบบบริหารและการนิเทศ (๒) โครงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ และ (๓) โครงการอาศรมการเรียนรู้สำหรับครู

๔) แผนงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย ๓ โครงการ คือ (๑) โครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย (๒) โครงการพัฒนาสื่อเพื่อการเรียนการสอน และ (๓) โครงการศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน

โครงการทั้ง ๑๗ โครงการดังกล่าว เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นเวลา ๒ ภาคการศึกษา ดังนั้น คณะผู้วิจัยจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์-

มหาวิทยาลัย จึงได้ร่วมกันทำวิจัย เพื่อศึกษาผลของการดำเนินโครงการดังกล่าว ในด้าน (๑) บริบทของโรงเรียน (๒) กิจกรรม สื่อการเรียนรู้ และโปรแกรมการพัฒนาโรงเรียน (๓) ผลการพัฒนาโรงเรียน และ (๔) ผลกระทบของการพัฒนาที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้และวิถีชีวิตในโรงเรียนและผลกระทบต่อชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อศึกษา

๑) บริบทของโรงเรียน

๒) ลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และโปรแกรมการพัฒนาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ที่ได้ดำเนินการตามโครงการ ๑๗ โครงการ

๓) ผลการดำเนินโครงการ ๑๗ โครงการของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีที่มีต่อการพัฒนาโรงเรียนในด้านผู้บริหารและระบบการบริหาร ครูและระบบการจัดการเรียนการสอน ระบบสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

๔) ผลกระทบของการพัฒนาโรงเรียนตามโครงการ ๑๗ โครงการ ที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้และวิถีชีวิตของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาในโรงเรียน และผลกระทบที่มีต่อชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

๑) กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้บริหารครู บุคลากร และนักเรียนในโรงเรียนวัดบางอ้อยช้าง (นันทศรีวิบูลย์บำรุง)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑) ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับรูปแบบและระบบการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

๒) ได้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการสร้างแหล่งเรียนรู้ เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของห้องเรียน และโรงเรียนผ่านการพัฒนาผู้บริหาร และครูทุกคนสู่การเพิ่มคุณภาพของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยศึกษาข้อมูลการดำเนินงานและผลการดำเนินงานตามโครงการของโรงเรียนวัดบางอ้อยช้าง (นันทศรีวิบูลย์บำรุง) ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

กลุ่มเป้าหมายและแหล่งข้อมูล

๑) กลุ่มเป้าหมายคือ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาในโรงเรียนวัดบางอ้อยช้าง (นันทศรีวิบูลย์บำรุง) ประกอบด้วยผู้บริหาร ครูผู้ช่วยครู และครูต่างประเทศ นักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัย และนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑.๑) ผู้บริหารจำนวน ๑ คน

๑.๒) ครูจำนวน ๑๔ คน ประกอบด้วยครูประจำการจำนวน ๘ คน ผู้ช่วยครูจำนวน

๕ คน และครูต่างประเทศจำนวน ๑ คน

๑.๓) นักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยจำนวน ๔๔ คน

๑.๔) นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ จำนวน ๑๑๙ คน

๒) ข้อมูล ได้จากแหล่งข้อมูล ๒ แหล่งดังต่อไปนี้

๒.๑) ข้อมูลเอกสาร ประกอบด้วยเอกสารเกี่ยวกับโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครอง

๒.๒) กิจกรรมโรงเรียนประกอบด้วยกิจกรรมเคารพธงชาติ กิจกรรมออกกำลังกาย กิจกรรมสวดมนต์ กิจกรรมโฮมรูม และห้องเรียนต่างๆ เช่น ห้องธุรการ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องดนตรีไทย โดยใช้ข้อมูลจากการไปนิเทศ และศึกษาจากโครงการกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑) สํารวจข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนวัดบางอ้อยช้าง (นันทศรีวิบูลย์บำรุง) โดยเก็บข้อมูลจาก แบบติดตามผลการพัฒนาการบริหารโรงเรียนของคณะผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

๒) สังเกตการณ์และบันทึกการเข้าร่วมโครงการต่างๆ ตามแผนพัฒนาสถานศึกษา ปีงบประมาณ ๒๕๕๒ ของโรงเรียนวัดบางอ้อยช้าง (นันทศรีวิบูลย์บำรุง) ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นเวลา ๒ ภาคการศึกษา โดยแผนงานที่ดำเนินการประกอบด้วย ๔ แผนงาน ๑๗ โครงการ

๓) เก็บข้อมูลผลการจัดประชุมโครงการ

พัฒนาครูปฐมวัย และประถมศึกษา โดยใช้แบบประเมินร่วมกันสะท้อนและเสริมสร้างความคิดต่อกิจกรรมฝึกอบรม โครงการพัฒนาครูปฐมวัย และประถมศึกษา

๔) การนิเทศด้วยแบบบันทึกการนิเทศโรงเรียนวัดบางอ้อยช้าง (นันทศรีวิบูลย์บำรุง) จำนวน ๓ ครั้ง คือ วันจันทร์ที่ ๒๗ กรกฎาคม และ วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ สิงหาคม และวันจันทร์ที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆ ตามโครงการฯ และปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานต่างๆ

๕) เก็บข้อมูลงานวันดอกลานนทรีบาน โดยใช้แบบสอบถาม การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน

๖) ติดตามผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู และติดตามผลการพัฒนาการบริหารโรงเรียนของคณะผู้บริหาร โดยใช้แบบติดตามผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมีดังนี้

๑) แบบสอบถามความคิดเห็นครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน นักเรียนในโรงเรียนวัดบางอ้อยช้าง (นันทศรีวิบูลย์บำรุง) ภาคปลายปีการศึกษา ๒๕๕๑

๒) แบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน นักเรียนในโรงเรียนวัดบางอ้อยช้าง (นันทศรีวิบูลย์บำรุง) ภาคปลายปีการศึกษา ๒๕๕๑

๓) แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับผู้บริหาร

๔) แบบประเมินร่วมกันสะท้อนและเสริมสร้างความคิดต่อกิจกรรมฝึกอบรม โครงการพัฒนาครูปฐมวัย และประถมศึกษา

๕) แบบสอบถามร่วมสะท้อนคิดวันดอกลานนทรีบานเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

๖) แบบสัมภาษณ์วันดอกลานนทรีบานเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

๗) แบบติดตามผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู และประเมินพฤติกรรมของครูในการส่งเสริมการสร้างวินัยเชิงบวกให้นักเรียน

๘) แบบติดตามผลการพัฒนาการบริหารโรงเรียนของคณะผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยายและวิเคราะห์เนื้อหา โดยตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ ๔ ข้อ และนำเสนอเป็น ๔ ตอน ดังนี้

๑) ผลการศึกษาริบทของโรงเรียน

๒) ผลการศึกษาลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และโปรแกรมการพัฒนาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ที่ได้ดำเนินการตามโครงการ ๑๗ โครงการ

๓) ผลการดำเนินโครงการ ๑๗ โครงการของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

นนทบุรี ที่มีต่อการพัฒนาโรงเรียนในด้านผู้บริหาร และระบบการบริหาร ครูและระบบการจัดการเรียนการสอน ระบบสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

๔) ผลกระทบของการพัฒนาโรงเรียนตามโครงการ ๑๗ โครงการ ที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้และวิถีชีวิตของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาในโรงเรียน และผลกระทบที่มีต่อชุมชน

ผลการวิจัย

๑) บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนวัดบางอ้อยช้าง (นันทศรีวิบูลย์ บำรุง) เป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ตั้งอยู่ที่ตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี บริเวณโดยรอบโรงเรียนเป็นที่ตั้งของวัดบางอ้อยช้าง และเขตที่อยู่อาศัยของคนพื้นที่โดยรอบ โรงเรียนวัดบางอ้อยช้าง (นันทศรีวิบูลย์บำรุง) มีครูรวมทั้งสิ้น ๑๔ คน เป็นชาย ๑ คนซึ่งมีตำแหน่งเป็นครูชำนาญการ เป็นหญิง ๑๓ คน

ระดับชั้นที่เปิดสอนคือ ประถมศึกษาปีที่ ๑ – ๖ ครูมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๖ คน เป็นข้าราชการจำนวน ๑๐ คน ครูอัตราจ้างจำนวน ๕ คน และอื่นๆ จำนวน ๑ คน นักเรียนมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๖๗ คน โดยนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ – ๖ มีจำนวน ๒๑, ๒๓, ๑๔, ๒๖, ๑๑ และ ๑๗ คน ตามลำดับ สัดส่วนครู: นักเรียน คือ ๑ : ๘

๒) ลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และโปรแกรมการพัฒนาโรงเรียน

๒.๑) การพัฒนาครู คณะครูของโรงเรียนวัดบางอ้อยช้าง (นันทศรีวิบูลย์บำรุง) ได้รับ

ความรู้ในระดับมากทั้งโดยภาพรวมที่ครูทุกคนประเมินและจำแนกตามกลุ่มพัฒนาวิชาการ หน่วยการเรียนรู้ที่ครูผู้เข้ารับการอบรมประเมินว่าได้รับความรู้มากที่สุด คือ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การจัดการเรียนรู้บูรณาการเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง หน่วยการเรียนรู้ที่ประเมินว่าได้รับความรู้ระดับปานกลางและได้รับความรู้น้อยกว่าหน่วยการเรียนรู้อื่น คือ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ และ ICT เพื่อการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนด้วยการสร้างวินัยเชิงบวก

๒.๒) การพัฒนากายภาพของโรงเรียน การจัดทำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อาศรมความรู้ของครู และปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน เช่น สวนผีเสื้อ ทั้งนี้โรงเรียนวัดบางอ้อยช้าง (นันทศรีวิบูลย์บำรุง) มีแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน เช่น ศูนย์วัฒนธรรมสายใยชุมชน ซึ่งอยู่ในโครงการไหว้พระเก้าวัดของจังหวัดนนทบุรี ศูนย์ข้อมูลชุมชนวัดบางอ้อยช้าง ศูนย์สอนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อีกทั้งมีพิพิธภัณฑ์และเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ จึงมีแหล่งเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์เนื่องจากบริเวณนี้เคยเป็นพื้นที่ที่พระเจ้ากรุงธนบุรียกทัพมาประทับแรมระหว่างการรบ

๒.๓) การพัฒนานักเรียน และครูทุกคนเมื่อจำแนกแต่ละกลุ่มพัฒนาวิชาการ ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก หน่วยการเรียนรู้ที่มีความพึงพอใจต่อสื่อ/กิจกรรมมากที่สุด คือ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การจัดการเรียนรู้บูรณาการเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และหน่วยการเรียนรู้ที่ครูประเมินว่าได้รับความรู้ในระดับปานกลาง ทุกกลุ่มพัฒนาวิชาการ คือ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สื่อ แหล่งการเรียนรู้และ ICT เพื่อการเรียนรู้และการจัด

ชั้นเรียน เมื่อพิจารณาแต่ละโรงเรียน ครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้/กิจกรรมอยู่ในระดับมาก การสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางและนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

๒.๔) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน โรงเรียนมีความสัมพันธ์ระหว่างครูและครู ครูและชุมชนอย่างสามัคคีกลมเกลียว พึ่งพาอาศัยกันและเข้าใจในหน้าที่ของแต่ละคน ร่วมมือร่วมใจในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านวิชาการและการงานอาชีพ

๓) การดำเนินโครงการ ๑๗ โครงการของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ที่มีต่อการพัฒนาโรงเรียนในด้านผู้บริหารและระบบการบริหาร ครูและระบบการจัดการเรียนการสอน ระบบสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

จากการเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า การที่ครูได้เข้าอบรมเพื่อพัฒนาตนเองและจากความคิดเห็นของครูด้านการจัดการเรียนการสอนและความคิดเห็นของนักเรียนโดยภาพรวมพบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับครูมีดังต่อไปนี้

๑) ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเอื้อซึ่งกันและกัน ครูมีองค์ความรู้และได้รับประโยชน์ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบ backward design การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการบันทึกหลังสอน การวัดและประเมินผล และการวิเคราะห์ข้อสอบและการสร้างข้อสอบให้ได้มาตรฐาน

ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ครูมีการเตรียมการสอนที่ชัดเจน มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย

๒) ด้านบุคลากร ครูมีความกระตือรือร้นมากขึ้น โดยมีผู้อำนวยการและครูหัวหน้าวิชาการและประกันคุณภาพคอยให้ขวัญและกำลังใจอยู่เสมอ มีการดำเนินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเองเป็นรูปเล่ม โดยครูทุกคนร่วมมือร่วมแรงช่วยกันดีมาก

๒.๑) ครูมีความสามัคคีกันดี ครูบางคนบ้านอยู่ไกลจากโรงเรียนก็ยังไม่อยากย้ายเพราะรักโรงเรียนและเพื่อนครูที่มีความเป็นกัลยาณมิตร นอกจากนี้ ในช่วงเปิดเทอมครูจะช่วยกันจัดบอร์ดที่ละห้องเรียนจนครบทุกห้องไม่แบ่งว่าเป็นห้องใคร

๒.๒) ครูเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน คือ เปลี่ยนการรับประทานอาหารกลางวันนอกโรงเรียน มารับประทานอาหารกลางวันในโรงเรียน การแต่งกาย การพูดจา และการกระทำ เป็นไปอย่างสุภาพเรียบร้อย

๒.๓) ครูมีทัศนคติที่ดีต่อคณะครูศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

๓) ด้านนักเรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบ มีมารยาท แต่งกายสะอาดเรียบร้อย ยิ้มแย้มแจ่มใส มีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์และตรงต่อเวลา

๔) ผลกระทบของการพัฒนาที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้และวิถีชีวิตในโรงเรียนและผลกระทบต่อชุมชน

จากการเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า การที่ครูและผู้บริหารได้เข้าอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง ผลกระทบของการพัฒนาที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้และวิถีชีวิตในโรงเรียนและผลกระทบต่อชุมชน มีดังต่อไปนี้

๑) ด้านกระบวนการเรียนรู้ของครู ครูสามารถปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูมีองค์ความรู้และได้รับประโยชน์ในเรื่องนี้ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบ backward design การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๒) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับนักเรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์คือ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย มีมารยาท แต่งกายสะอาด เรียบร้อย ยิ้มแย้มแจ่มใส มีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความซื่อสัตย์และตรงต่อเวลา นักเรียนมีพฤติกรรมทางการเรียนดีขึ้นคือ มีความรู้ความเข้าใจ กล้าแสดงออก มีความกระตือรือร้น รู้จักคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ มีความสุขในการเรียน

๓) สถานศึกษา โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากเทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ในการจัดตรวจสอบสภาพอนามัย ได้แก่ ตรวจร่างกาย ตรวจฟัน และฉีดวัคซีนให้กับนักเรียน โรงเรียนมีการดำเนินการออกเสียงตามสายเพื่อให้ความรู้แก่ชุมชน และครูจัดการเรียนการสอนแก่ชุมชนเพื่อให้มีความรู้ในการประกอบอาชีพ

๔) ชุมชน วัดและชุมชนให้ความร่วมมือกับโรงเรียนดีมาก พระและชาวบ้านจะร่วมแรง

ร่วมใจมาช่วยงานโรงเรียนเมื่อโรงเรียนร้องขอ รวมทั้งคอยช่วยเหลือและสอดส่องดูแลโรงเรียน เช่น เวลาหลังเลิกเรียน และเวลาช่วงกลางคืน หากมีคนแปลกหน้าเข้ามาในบริเวณโรงเรียน พระและชาวบ้านจะมาช่วยกันสังเกตการณ์ ชุมชนมีความศรัทธาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จึงให้ความร่วมมือและสนับสนุนโรงเรียนมากขึ้น ชุมชนที่อยู่บริเวณใกล้กับโรงเรียน ชื่นชมกับการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี เช่น ภูมิทัศน์ที่ร่มรื่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยบุคคลภายนอกได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาหาความรู้ได้ จากภาพรวมยังไม่มีเปลี่ยนแปลงโดยสิ้นเชิง ยังคงมีความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอยู่

อภิปรายผลการวิจัย

๑) จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าโรงเรียนวัดบางอ้อยช้าง (นันทศรีวิบูลย์บำรุง) เป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ตั้งอยู่ที่ตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองส่วนใหญ่และชุมชน มีส่วนร่วมกันสร้างสรรค์ผลงาน เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

๑.๑) บริบทของโรงเรียน โรงเรียนวัดบางอ้อยช้าง (นันทศรีวิบูลย์บำรุง) ตั้งอยู่ที่ตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี อีกทั้งโรงเรียนวัดบางอ้อยช้าง (นันทศรีวิบูลย์บำรุง) เป็นสถานศึกษาที่สำคัญในชุมชนแห่งนี้ สังเกตได้ว่าโรงเรียนในจังหวัดนนทบุรีอยู่ใกล้วัดและเป็นโรงเรียนวัด ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี และได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

ในการจัดห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อกระจายความรู้สู่ชุมชน อาศรมการเรียนรู้ของครูที่เน้นการสืบค้นข้อมูล ตลอดจนความรู้ใหม่ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ วงศ์ยิ่งศิลป์ (๒๕๕๖:๒๐) ครูและนักเรียนมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางด้านอาคารสถานที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาได้จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมให้กับครูและนักเรียนทั้งในด้านของความมีระเบียบเรียบร้อยของห้องเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิตร วรุตบางกูร (๒๕๒๕:๒) ที่กล่าวว่า การตกแต่งอาคารสถานที่ และบริเวณให้สวยงามมีส่วนเกื้อกูลต่อการเรียนรู้ของเด็กให้เกิดความสดชื่นมีความรักและภูมิใจในโรงเรียน

๑.๒) ลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และโปรแกรมการพัฒนาโรงเรียน การพัฒนาผู้บริหารอยู่ระหว่างการดำเนินการด้านต่างๆ จึงยังไม่เห็นภาพรวมที่ชัดเจน แต่ผู้บริหารให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ สุพัฒนา เดชาติวงศ์ ณ อยุธยา (๒๕๕๖:๓๐) ที่ให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพจะต้องเป็นผู้มีความสามารถจัดการเกี่ยวกับบุคคล และมีความสามารถในการจัดการสภาพแวดล้อม ต้องมีการทำงานที่ดีเริ่มตั้งแต่การกำหนดนโยบายควรให้บุคลากรมีส่วนร่วม การพัฒนาครู ครูได้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการเรียนการสอน การจัดหลักสูตรสถานศึกษาอิงมาตรฐานตามหลักสูตรการศึกษาแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และสามารถดำเนินการได้สำเร็จในด้านการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

และการจัดการส่งเสริมบรรยากาศและวินัยเชิงบวกของนักเรียน ครูปรับปรุงการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ฯ และพัฒนาการเรียนรู้ให้มีคุณภาพซึ่งนำไปสู่การเขียนแผนพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ต่อไป ทั้งนี้สอดคล้องกับจากผลงานวิจัยของนายบุญเรือง อุปเฮียง (๒๕๕๐) พบว่า คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ด้านความเข้าใจหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ก่อนพัฒนาครูมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง หลังพัฒนาคุณภาพอยู่ในระดับมาก ด้านหลักการสอนและการจัดครูเข้าสอน ก่อนพัฒนาครูมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง หลังพัฒนาคุณภาพอยู่ในระดับมาก ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ก่อนการพัฒนาครูมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง หลังพัฒนาคุณภาพอยู่ในระดับมาก ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก่อนการพัฒนาครูมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง หลังการพัฒนาคุณภาพอยู่ในระดับมาก ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนและนวัตกรรมการศึกษาก่อนการพัฒนาครูมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง หลังการพัฒนาคุณภาพอยู่ในระดับมาก ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ก่อนการพัฒนาครูมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง หลังการพัฒนาคุณภาพอยู่ในระดับมาก ด้านการสอนซ่อมเสริมก่อนการพัฒนาครูมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง หลังการพัฒนาคุณภาพอยู่ในระดับมาก ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนก่อนการพัฒนาครูมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง หลังการพัฒนาคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับสุมิตร คุณานุกร (๒๕๒๓:๒๓) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการ

จัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ดังนั้นสภาพแวดล้อมทางด้านการเรียนการสอน จึงเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์และบรรยากาศในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ที่มีคุณภาพ และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และมีผลการวิจัยอยู่ในระดับที่คล้ายคลึงกัน และสอดคล้องกับวัฒนา กันเชื้อรัตน์ (<http://gotoknow.org/blog/wattana44>) ที่พบว่า การสร้างวินัยเชิงบวก เป็นวิธีการป้องกันพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มีเหตุมาจากการกระทำที่ต้องการให้ผู้อื่นสนใจ อาจเกิดจากพันธกรรม สภาพแวดล้อมทางสังคม หรือความต้องการทางจิตใจ เมื่อครูหรือผู้ปกครองต้องการหยุดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ดังกล่าว ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการลงโทษ ซึ่งเป็นวิธีการที่เห็นผลได้เร็ว สามารถควบคุมพฤติกรรมได้ทันที การจัดทำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อาศรมความรู้ของครู และปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนเช่นสวนผีเสื้อ ทั้งนี้โรงเรียนวัดบางอ้อยช้าง (นันท-ศรีวิบูลย์บำรุง) มีแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเช่นศูนย์วัฒนธรรมสายใยชุมชน ซึ่งอยู่ในโครงการไหว้พระเก้าวัดของจังหวัดนนทบุรี ศูนย์ข้อมูลชุมชนวัดบางอ้อยช้าง ศูนย์สอนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อีกทั้งมีพิพิธภัณฑ์ และเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ จึงมีแหล่งเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์เนื่องจากบริเวณนี้เคยเป็นพื้นที่ที่พระเจ้ากรุงธนบุรียกทัพมาประทับแรมระหว่างการรบ จึงอภิลดด้วยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์สมัยกรุงธนบุรี มีบ้านทรงไทย ถ้ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นจากรุ่นสู่รุ่นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชาติ วงศ์ยิ่งศิลป์ (๒๕๕๑:๑๙) เพราะครูและนักเรียนในสถานศึกษา

ได้มีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่มเพื่อนทั้งครูและนักเรียน มีการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะระหว่างครูและครูหรือนักเรียนรุ่นพี่รุ่นน้อง ซึ่งจะทำให้เกิดความรักความอบอุ่นในสถานศึกษา และสอดคล้องกับนางเยาว์ แก้วกังวาน (๒๕๓๕: ๑๕๘) กล่าวว่า บรรยากาศแห่งความเป็นมิตร จะก่อให้เกิดพลังสร้างสรรค์และความเจริญก้าวหน้าให้ตนเองและสังคม

การพัฒนานักเรียน ครูทุกคนและเมื่อจำแนกแต่ละกลุ่มพัฒนาวิชาการ ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก หน่วยการเรียนรู้ที่มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้/กิจกรรมมากที่สุดคือ หน่วยการเรียนรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้บูรณาการเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และหน่วยการเรียนรู้ที่ครูประเมินว่าได้รับความรู้ในระดับปานกลางทุกกลุ่มพัฒนาวิชาการ คือ หน่วยการเรียนรู้เรื่อง สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้และ ICT เพื่อการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียน เมื่อพิจารณาแต่ละโรงเรียน ครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้/กิจกรรมอยู่ในระดับมาก การสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางและนักเรียนเป็นศูนย์กลาง การนำความรู้ของครูไปใช้กับนักเรียนให้มากที่สุด การที่ครูนำความรู้ทุกด้านเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้สอดคล้องกับจากผลงานวิจัยของนายบุญเรือง อุปเฮียง (๒๕๕๐) เรื่องการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และคุณภาพของนักเรียน โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต ๑ ด้านจิตพิสัย จิตพิสัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง หลังพัฒนามีคุณภาพอยู่ในระดับมาก จิตพิสัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ตอนปลาย ก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง หลังพัฒนามีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนพัฒนามีผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง หลังพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนพัฒนาทั้งสาระการเรียนรู้พื้นฐานและเพิ่มเติมอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนใหญ่นำงบประมาณมาใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ค่าใช้จ่ายรายหัว) ส่วนเพิ่ม (top up) ที่ได้รับไปบูรณาการกับงบประมาณปกติ (๒๕๕๒) ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทั้งทางตรงและทางอ้อมกล่าวคือ นักเรียนส่วนใหญ่รับรู้ว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพิ่มขึ้นหลังจากโรงเรียนได้รับงบอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ค่าใช้จ่ายรายหัว) ส่วนเพิ่ม (top up) โดยสิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือ ครูให้ความสนใจและเอาใจใส่นักเรียนมากยิ่งขึ้น (ร้อยละ ๗๔.๓๐) รองลงไปเป็นด้านนักเรียนมีความสุขกับการเรียนมากขึ้น (ร้อยละ ๗๕.๒๔) และนักเรียนมีความสุขและสนใจโครงการหรือกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น (ร้อยละ ๗๐.๗๖) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน โรงเรียนมีความสัมพันธ์ระหว่างครูและครู ครูและชุมชนอย่างสามัคคีกลมเกลียว พึ่งพาอาศัยกันและเข้าใจในหน้าที่ของแต่ละคน ร่วมมือร่วมใจในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านวิชาการ และการงานอาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาวิชาการ ๒ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเชษฐาชนะบุญ (๒๕๔๓ : ค-จ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษา การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ตามพรศนะ ของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธาน คณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งผลการศึกษา พบว่า แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนได้แก่ (๑) การประชาสัมพันธ์ โรงเรียน ควรจัดทำเอกสารเผยแพร่ ใช้หอกระจายข่าว และผู้บริหารควรหาโอกาสเยี่ยม ชุมชนให้มากขึ้น (๒) การให้บริการแก่ชุมชน โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถใช้ อาคารสถานที่ของโรงเรียนมากขึ้น (๓) การร่วม กิจกรรมของชุมชน ควรส่งเสริมให้ครู นักเรียน เข้าร่วมชุมชนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Becerra (1974) ได้ศึกษาถึงบทบาทของ ผู้บริหารการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจของชุมชน ผลปรากฏว่า การตัดสินใจ เกี่ยวกับปัญหาใดๆ ที่เกี่ยวกับสถานศึกษานั้นๆ ผู้บริหารและผู้แทนชุมชนต้องร่วมมือกันและ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา ตามบทบาทหน้าที่และนโยบายที่ได้ตกลงกันไว้ และผู้บริหารจะต้องเข้าใจตลอดทั้งต้องสนใจ เกี่ยวกับความแตกต่างของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

สำหรับผู้บริหารของโรงเรียนวัดบางอ้อยช้าง (นันทศรีวิบูลย์บำรุง) ควรศึกษาแนวทางของการ กำหนดนโยบายในการพัฒนามาตรฐาน การบริหารในกลุ่มโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดนนทบุรี การสร้างความพึงพอใจในการ ปฏิบัติงาน และกำหนดตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึง มาตรฐานที่ดีขึ้น ควรวิจัยเกี่ยวกับการแก้ปัญหา การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเป็นเรื่องที่มีความ

ซับซ้อน และมีขอบเขตที่กว้างใหญ่ และการดำเนินการศึกษาวิจัยต่อเนื่อง ควรออกแบบงานวิจัยเป็นแบบกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ สรุปผลและจัดทำข้อเสนอแนะทางการศึกษา โดยมีตัวอย่างหรือตัวแบบเปรียบเทียบ

สำหรับครู ครูควรเสียสละเวลาในการเข้าอบรมอย่างต่อเนื่อง ครูควรมีบุคลิกที่สนใจ ใฝ่รู้ อยู่เสมอในการพัฒนาด้านวิชาการและคุณธรรม จริยธรรม ครูควรพัฒนาด้าน IT ให้สามารถรับรู้ข่าวสาร สืบค้นข้อมูลเพื่อเติมเต็มอาศรมการเรียนรู้ของครู และพัฒนาตนเองตามนโยบายที่

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีตั้งเป้าหมายไว้ และจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานที่ทำหน้าที่ประสานงานโดยเฉพาะ

สำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ควรให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณอย่างต่อเนื่อง จัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อติดต่อประสานงานระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีอย่างชัดเจน ประเมินผลและติดตามการ ศึกษาวิจัย และให้การสนับสนุนงานวิจัยใน ลักษณะนี้อย่างต่อเนื่อง

รายการอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงาน (๒๕๕๒). การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับงบประมาณค่าใช้จ่าย ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ค่าใช้จ่ายรายหัว) ส่วนเพิ่ม (top up) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. [Online]. แหล่งที่มา : www.ryt9.com/s/cabt/736062 [4 ธันวาคม 2552]
- เชษฐา ชนะบุญ (๒๕๕๓). การศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชรตามธรรมชาติของ ผู้บริหารโรงเรียน ครูสายผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. เอกสารอัดสำเนา.
- นงเยาว์ แก้วกังวาน. (๒๕๓๕). ความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษาและครูอาจารย์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. เอกสารอัดสำเนา.
- บุญเรือง อุปเฮียง. (๒๕๕๐). การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระ การเรียนรู้ วิทยาศาสตร์และคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงรายเขต ๑. [Online]. แหล่งที่มา : www.samakkhi.ac.th [๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒]
- แผนและงบประมาณ, กอง. (๒๕๕๑). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๖) ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพมหานคร.
- วิจิตร วิรุฒบางกูร. (๒๕๒๔). การวางแผนผังและพัฒนาสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ชนิษฐ์ การพิมพ์.

- วัฒนา กันเชื้อรัตน์. (๒๕๕๓). **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการเรียนรู้**. [Online].
แหล่งที่มา :<http://gotoknow.org/blog/wattana44> [๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓]
- สุชาติ วงศ์ยิ่งศิลป์. (๒๕๕๑). **ความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒. วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ปีที่ ๔,
ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน). ๑๓ -๒๑.**
- สุมิตร คุณานุกร. (๒๕๕๓). **หลักสูตรและการสอน**. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.
- สุพัฒนา เดชาติวงศ์ ณ อยุธยา. (๒๕๔๑). **ชีวิตและสุขภาพ ผู้บังคับบัญชาสมบูรณ์ . หนังสือพิมพ์
เดลินิวส์ (๑๙ กรกฎาคม) : ๒๔.**
- สถาบันพระปกเกล้า. (๒๕๕๑). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐**. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี. (๒๕๕๑). **ประกาศองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เรื่องการ
รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑**. กรุงเทพมหานคร.
- Becerra, G.V. (1974). **Role perceptions of administrators and community
representatives in participatory decision making**. Dissertation Abstracts
International. 34(4) : 6887-A.

ผู้เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัชนิกร หงส์พนัส อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย